

КОМЕНТАРИ

Доц. д-р Пламен Пъчев*

ПОЛИТИКИ КЪМ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ЮГОЗАПАДНИЯ РЕГИОН (резултати от емпирично изследване)

През 2013 г. в рамките на вътрешноуниверситетските изследвания (чл. 64, чл. 65а, чл. 90 и чл. 91 на ЗВО, в съответствие с Наредба 9/ 08.08.2003, чл. 4 ал.1 и чл. 9 от Вътрешните правила) в Стопанския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“ в Благоевград беше проведено изследване на малките и средните фирми в Югозападния регион на планиране. Целта беше да се анализират предприемаческите нагласи и оценките на предприемачите и други респонденти с отношение към сектора „Малък и среден бизнес“ относно ефективността на политиката за неговото подпомагане. Данните в 246 от разпространените над 300 анкети бяха оценени като представителни. По-нататък беше направено както обобщение на резултатите от събраните емпирични данни, така и беше изготвен общ обзор на самото понятие „политики спрямо МСП“ така, както то се разбира в повечето страни-членки на ЕС с традиции и опит в подпомагането на този бизнес като важен фактор за жизнеспособността на съвременната пазарна икономика.

Преди обаче да изложим накратко резултатите от проведените анкети и да обобщим данните, е целесъобразно да уточним и изложим същността на самото понятие в теоретично-обзорен аспект.

Под „цели на икономическата политика“ към цялата национална икономика, към даден неин сектор или спрямо определен сегмент от пазара, обикновено разбираме комплекс от активни организационно-технически, нормативни, финансови и други мерки, които влизат в задължението на държавата да регулира икономиката и даже да се намесва (но е желателно това да става непряко) с оглед решаването на определени важни обществено-икономически задачи. В съвременни условия най-често политиките са призвани да осигурят очаквани икономически развития и/или да предпазят целевата област на въздействие от сили, нарушаващи принципите за балансираност или планирано развитие, влошаващи перспективите за развитие и/или засягащи негативно благосъстоянието на социума. Тъй като често общостопанските цели са пряко или косвено съпоставими с целеполагането в отделната фирма, се приема, че част от регулативните мерки на държавата могат да подпомогнат конкретното развитие на една или друга конкретна фирма.

Известно е, че държавата и местните власти се отнасят с особено внимание към един много важен сектор в икономиката – този на т.нар. малък и среден бизнес, или предприятията от различни отрасли с брой на персонала максимум 250 човека средносписъчен състав. Подобно отношение се базира на вижда-

---

* ЮЗУ „Неофит Рилски“, plamm2002@yahoo.com

нето, че този сектор е „сърцевина на пазарната икономика”, генератор на работни места, благоприятна среда за реализация на нови стопански идеи и продуктови иновации, компонент на пазарната демокрация в икономиката, благоприятен фактор за конкуренцията и т.н.

Подобно схващане е характерно за целия еврорегион и съответно заляга в условията по множество Програми и Фондове за подпомагане на малките и средните фирми. Това налага изучаването и анализа на въздействията на компонентите на съответните политики към МСП, като тук от особено значение е проучването на мненията на самите предприемачи от ефекта на тези политики и отчитането на техните препоръки за повишаване на тяхната ефективност.

Посочените Програми и Фондове, както и насоките на въздействията на централно и местно равнище, са ориентирани главно към подпомагането на фирмените дейности по разкриването на нови работни места, технологичното превъоръжаване, регионалното развитие, екологията и т.н. Тези въздействия от страна на държавата - чрез бюджетен ресурс и/или в комбинация със средства по еврофондове и програми, често са подкрепяни с нормативни регулативи, субсидии, данъчни преференции и други лостове за въздействие, които пряко ползват фирмената политика по развитието.

Всъщност държавната икономическа политика определя най-вече правилата, към които повечето частни предприемачи от реалната икономика трябва да се придържат, като често тези правила са в унисон с целите на мениджмънта на фирмено ниво.

В теоретичен план една икономическа политика обикновено включва три основополагащи компонента: *създаване на общата икономическа рамка* (в германската научна мисъл например се използва твърде типичното понятие „Ordnungspolitik“ - буквално политика на реда¹), *структурната политика и политиката на въздействията*.

Първият компонент трябва да създава *благоприятните условия, в които стопанските субекти да вземат техните конкретни управленски решения*. Вторият обхваща *намесата, интервенцията на държавата за развитие на регионалната и секторната отраслова структура*. *Политиката на въздействията* се характеризира с това, че понякога държавата е длъжна да „подобри”, даже да „моделира” пазарните процеси в посока към тяхната оптимизация и повишаване на полезността им за всички участници в пазарната система.

В полза на общата икономическа рамка е от съществено значение да бъде насърчавана и развивана също и политиката на конкуренцията – навсякъде и във всичко. *Структурната политика* е насочена към подобряване на организационната и институционалната, транспортната и комуникационната инфраструктури. Политиката на въздействията трябва да е насочена към подобряване на политиката на трудовия пазар, финансите и паричната политика, данъчната

¹ Вж. <http://www.forum-ordnungspolitik.de/zum-forum-ordnungspolitik/gro%C3%9Fe-geister>

политика, търговската политика, политиката по поддържането на стопанската конюнктура и т.н.

При икономическото целеполагане като задача на държавата и местните органи на управление се отчитат множество взаимосвързани подцели. Генерална цел на всяка макросистема, която би трябвало да има първостепенна роля за държавата, е повишаване на общественото благосъстояние. Макар че това твърдение пряко кореспондира с изначални постановки в следвоенното възстановяване на икономиката на ФРГ след края на Втората световна война и по-конкретно още с идеите на Лудвиг Ерхард през 50-60-те години на миналия век (*Wohlfahrt für alle* – благосъстояние за всички), в условията на характерната за ЕС в сегашната му социално-икономическа конфигурация, този постулат е изцяло валиден. Ако го отнесем като задача към пряката икономическа политика, това най-често би трябвало да предполага максимизиране на резултатите в стопанската система така, че нивото на живот и потребление да задоволява максимално широк кръг участници. При това става въпрос не само за личното потребление на индивида, но и за развитието на отделните стопански субекти и баланса в цялата сложна макросистема, вкл. всички нейни подсистеми.

За да се максимизират резултатите в тази система с оглед осигуряване на благосъстояние, се налага да се отчитат и решават някои проблеми, конкретизиращи целеполагането:

- *стабилизационни цели*, в т.ч.: максимално висок дял заети сред трудоспособното население; стабилни цени;
- *цели на растежа*, в т.ч.: увеличаване на реалния БВП на човек от населението (количествен растеж); подобро снабдяване с „колективни блага“ (качествен растеж);
- *структурни цели*, в т.ч.: стимулиране на гъвкавостта, за да се подпомогнат стопанските субекти при нагаждане към предлагането; изравняване в цялата макросистема на критериите и параметрите по заплащането, начините на живот и организация на свободното време;
- *цели по разпределението*, в т.ч.: справедлива оценка на разпределението на доходи и имущества според успеваемостта (приноса) на икономическите субекти в стопанския процес; социално справедливо разпределение на доходите и имущества.

Този списък може да бъде безкрайно продължен и детайлизиран. Тук важи философският принцип, че всяка система си поставя нови цели, след като реши предшестващите. Естествено при преследване на посочените цели държавата не трябва да забравя и основната си функция по поддържане на основните принципи на демократичното общество и пазарноикономическия стопански ред – например осигуряване на духовна, политическа и икономическа свобода за всички, на справедливост, оптимални условия за обществен прогрес и т.н.

Във водещите страни от ЕС се смята по презумпция, че държавата трябва да ориентира политиките си към постигане на някои особено важни икономическо-

мически цели. В т.нар. Стабилизационен закон² в Германия е указано, че държавата трябва да се стреми да постигне например четири важни икономически цели (обединени в т.нар. магически четириъгълник): стабилни цени, високо ниво на заетост, външноикономическо равновесие и планирани темпове на икономическо развитие.

Тъй като обаче посочените цели се намират във взаимна връзка, дадено възможно въздействие върху една от тях може да предизвика промяна в друга или в останалите, което от своя страна би променило силно самото комплексно целеполагане. Конфликт между целите или, по-мекко казано, „конкуренция между целите“ (английски Trade off) се получава, когато дадена мярка на държавата обслужва една цел, но понякога не е много подходяща или дори направо пречи за ефективното постигане на друга, т.е. стимулират се дейности, свързани с една важна цел за сметка на друга. Хармония между целите има, когато мерките, насочени към осъществяването на дадена цел обслужват постигането и на втора или на повече от останалите цели.

Дали при мерките на държавната политика по отношение на една или друга цел има конфликт или хармония, често зависи от времевата перспектива на интервенцията – съответно дали се действа краткосрочно, или дългосрочно. Често постигането на краткосрочна полза по някоя от целите противоречи на дългосрочната политика. Това наблюдаваме в някои случаи при постигането на екоцели - те са с дългосрочно влияние и често изискват големи инвестиции, които обаче политиците са склонни да вложат в по-краткосрочни и „видими“ цели. Независимо от разходите около нейното провеждане приоритетът на екополитиката в стопанската област обаче е във всякакво съмнение.

Следователно е доста сложно да се преследват и постигат хармонично стопанските цели, но именно затова ефектът при управлението някъде е подобър, а в други случаи търпи критики.

Преди да се спрем конкретно на т.нар. „магически фигури“ на целите,³ ще поясним накратко кои са субектите на икономическата политика в една макро-система (да приемем, че това е националната икономика). Ако приемем също, че икономическата политика представлява инструментариум от целенасочени мерки на държавата в икономическата сфера, то тези мерки се „разпределят“ между структури, които са представени графично на фиг. 1.⁴

Погледнато чисто практически, при самото формиране на икономическата политика важна роля играят самите субекти, които би трябвало да я изпълняват, както и онези лица и организации, които оказват засилено обществено влияние при вземането на решения в социума, например политическите партии и обществените организации, масмедииите, видните обществени и политически личности и

² Вж. по-подробно *Muller-Armack, A.* (1967) *Zeitschrift für Finanzierung, Kapitalanlage und Immobilienwesen. Fr. am Main*, Bd. 18, 1-2, S. 32-37

³ Вж. по-подробно *Пъчев, П.* (2013). *Микроикономика*. София-Благоевград (трето издание), с. 188-200.

⁴ Пак там, с. 191.

т.н. Върху икономическата политика влияе и всеки отделен гражданин, тъй като всъщност той е както „потребител на политиката”, така и избирател на висшите правителствени чиновници.

Фигура 1

Вижда се, че ролите на субектите в икономическата политика са тясно преплетени и взаимозависими, от което следват три принципни положения при формирането на тази политика:

Първо, тя винаги е повлияна в решаваща степен от два фактора: *постоянно променящата се стопанска ситуация и културата на икономическото мислене.*

Второ, ефектът при прилагането ѝ е по-силен в случай, че тя е *съобразена със стопанските и общественно-политическите реалности* в конкретна страна, например, когато отчита политическото разпределение на силите, производствено-техническия потенциал, състоянието на социалните структури, институционалния ред и доброто функциониране на държавното и местното управление и самоуправление, както и много други фактори.

Трето, икономическата политика е *решаващо средство* за провеждане на политическия курс в съответната държава.

Съществува интересно схващане, че към конкретното целеполагане в дадена страна трябва да се предявяват определени специфични изисквания. Днес в България е широко разпространено мнението, че в условията на раз-

вита и функционираща пазарна икономика целите на държавната икономическа политика трябва да се залагат така, че да не включват неща, които самият пазар може да свърши по-добре от държавната бюрокрация и политическите сили. Същевременно целите трябва да са количествено измерими, за да се контролира нивото на тяхното изпълнение от широк кръг икономически субекти. В процеса на реализация на основните цели обаче обществото е принудено да решава множество различни задачи, които формират своеобразна йерархична съподчиненост („пирамида“) на целите⁵ (фиг. 2).

Фигура 2

Пирамида на целите

Обществено благосъстояние						
Обществено-политически цели						
Свобода		Правов ред		Безопасност		
Цели на икономическата политика						
Стабилност			Икономически растеж			
Стабилност на националната икономическа политика			Структурни цели			
			Външно-икономическа стабилност	Опаслова структура	Регионална структура	Инфраструктура
Пълна заетост	Стабилност	Стабилност на платежният баланс				
Цели на икономическата политика, излизащи извън пределите на дадената класификация						

В случая трябва да се вземат под внимание следните ограничения при целеполагането:

- цели, които в даден момент не се поддават на операционно решение със силите и средствата на държавната машина и не могат да бъдат включени като съставна част в държавната икономическа политика;
- цели, които могат в даден момент да се реализират чрез операционно решение и стават съставна част на държавната икономическа политика.

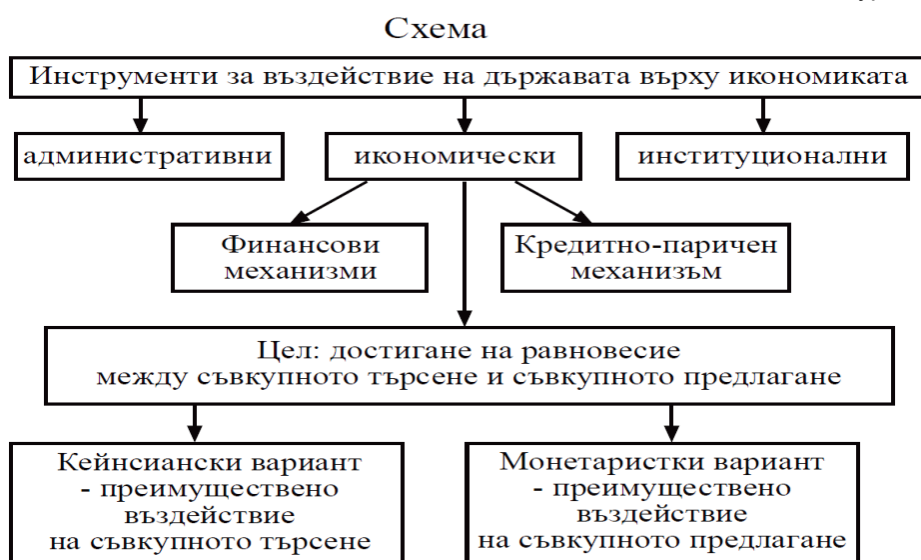
С други думи, една държавна машина не може да постигне цели, които са извън нейните възможности. Това обаче не трябва да отклонява вниманието от реалните възможности на обществото, които държавата не може или не иска да използва. Или *обективната невъзможност да бъдат постигнати всички важ-*

⁵ Пъчев, 2013, с. 192.

ни за обществото и икономиката цели на даден етап не бива да възпира критичността на социума спрямо слаба, некомпетентна и лоша държавна икономическа политика.

Реализацията на икономическата политика предполага използването на съвкупност от мерки, формиращи механизма на държавното регулиране на икономиката. За да може рационално и ефективно да се прилагат средствата за въздействие върху икономиката (инструментариумът), е необходимо да се познава тяхната структура (фиг. 3).⁶

Фигура 3

Съвкупността от административни лостове обхваща онези регулиращи действия, които са свързани с осигуряването на правова инфраструктура – спомената вече „политика на реда“ (Ordnungspolitik). При това прилаганите мерки имат за задача да съдействат за създаването на най-разумните и действени за частния сектор нормативни рамкови условия, позволяващи разгръщането в обществена полза на креативните сили на предприемача. При институционалните инструменти на икономическата политика в помощ на инфраструктурата особено важни са мерките по изграждането на организационно-институционални структури, в т.ч. изпълнителни структури на държавната власт (Агенции и др.), по поддръжка на съответния държавен сектор, изработване и изпълнение на различни Програми за развитие и Стратегии за реструктуриране, подпомагане работата на различните изследователски институти и Центрове (независимо от формата им на собственост) и т.н.

⁶ Пъчев, 2013, с. 193.

Към най-важните инструменти за икономическо въздействие се отнасят също финансовия и кредитния механизъм, както и паричната политика на държавата. При дозирането на тяхното практическо прилагане голямото майсторство обаче се състои в това сред многобройните съвременни икономически теории и ръководни управленски доктрини да бъдат избрани тези, които вършат най-добра работа в конкретната държава и в конкретните исторически условия.

През 70-те години на миналия век в развитите страни съществена роля в държавното регулиране на икономиката играе неокейнсианската доктрина, в която важно място заемат финансовите лостове за въздействие. Монетаристката доктрина пък, свързвана с идеите на нобеловия лауреат Милтън Фридмън, отдава голямо значение на кредитните и паричните механизми.

Известно е увлечението през първите години на българския преход към тотална приватизация, към разграждане на цялата материална и управленска машина от времето на централнопланираната икономика и прекалено залагане на „невидимата ръка на пазара“. Очевидно е, че за ефективното социално-икономическо целеполагане е нужна голяма управленска прозорливост у държавните чиновници на по-високите равнища, политическа воля и обществен консенсус за очертаване на тези цели и комбиниране на съответните средства за тяхното постигане, които са жизненоважни за обществото и които то може да позволи в дадения хронологичен момент.

На фона на направеното пространно принципно изясняване на понятието за политиките на въздействие към цялата национална икономика и към отделни нейни сектори, както и свързания с тях стремеж да бъдат постигнати едни или други общественополезни цели, е твърде интересно по-нататък да се анализират набраните по посочения изследователски Проект за вътрешноуниверситетски изследвания SPR – С 10/13 – 2013 емпирични данни от Югозападния регион чрез специалната анкета, отразяваща състоянието, проблемите и нагласите на малките и средните частни предприемачи и заетите в сектор Малък и среден бизнес по обсъжданата проблематика. Нашият интерес към този сектор е предизвикан от голямата роля и място на МСП и тяхното значение за стопанското развитие на региона.

Относно профила на анкетираните е важно да се отбележи, че истинските предприемачи сред тях са 37%. Мнения по въпросите от анкетата са изразили и заети по трудов договор в неголеми предприятия – 27.2%, работещи извън този тип фирми – 29.6%, както и представители на институции, имащи отношение към малкия бизнес – 4.9%.⁷ Тази широта на анкетираните беше търсена съзнателно, за да се представи едно своеобразно обществено мнение, доколкото понятието „икономическа политика“ се идентифицира не само от пряко засегнатите от нея, но и има косвено отражение върху по-широк кръг стопански субекти.

---

⁷ Данните до края на изложението се съдържат в 246 попълнени анкети, чиито обобщени резултати се публикуват тук за първи път.

Политики към малките и средните предприятия в Югозападния регион...

Сред анкетираните преобладават лицата от женски пол - 63%, докато мъжете са само 37%. Като възрастова структура преобладават по-младите - лицата между 20 и 29 години са 38.3%, между 30 и 39 години - 19.7%, между 40 и 49 години – 29.6%, а над 50 години – 12.3%. Относително висок е дялът на висшистите (9.4%), като останалите са посочили друго, по-ниско равнище на образование.

Твърде оптимистична е констатацията, че според повечето респонденти – 58%, през последните 5 години (т.е. периода 2008-2013 г.) в Югозападния регион на планиране към сектора Малък и среден бизнес са прилагани някакви политики, стимулиращи развитието. Разпределението на тези политики при възможност за даване на повече от един отговор в анкетата е представено в табл. 1

Таблица 1

Политики към сектора на МСП, прилагани по принцип в Югозападния регион (2008-2013 г.)

Видове политики	В % от отговорите
Създаване и запазване на работни места	50.6
Обучение на персонала	49.4
Инвестиции в машини и технологии	34.6
Подпомагане управлението на ниво фирма (методики, софтуер и по друг подходящ начин)	18.5
Улесняване на достъпа до инвестиции	12.3
Улесняване участието в търгове и други административни услуги	11.1
Подпомагане на участието на фирмите в панаири и специализирани изложби	9.9
Субсидиране на инвестициите в екология	6.2
Стимулиране на членството в бизнес-асоциации (камари, палати, съюзи и т.н.)	6.2
Данъчни преференции	4.9
Съдействие при решаване от фирмата на административни процедури и/или въвличане в наказателноправни дела	1.2

Посочените процентни дялове представят „общото усещане” и „принципната информираност” на респондентите за прилагането на тези политики в региона. По-съществено значението обаче имат отговорите, засягащи практическото прилагане на подобни политики, осъществено в същия времеви интервал във фирмите, в които анкетираните работят, или в други компании, където тези политики категорично вече са били приложени и за което те са сигурни (вж. табл. 2).

Таблица 2

Политики към сектора на МСП, приложени в конкретни предприятия,
(2008-2013 г.)

Видове политики	В % от отговорите
Създаване и запазване на работни места	28.4
Обучение на персонала	28.4
Инвестиции в машини и технологии	14.8
Подпомагане управлението на ниво фирма (чрез методики, софтуер и по друг подходящ начин)	6.2
Субсидиране на инвестициите в екология	2.5
Подпомагане на участието на МСП в панаири и специализирани изложби	2.5
Улесняване достъпа до инвестиции	1.2
Данъчни преференции	1.2
Улесняване участието в търгове и други административни услуги	1.2

От най-съществено значение за нас обаче са мненията на респондентите за ефективността на провежданите политики. Независимо от обстоятелството, че разновидностите на прилаганите политики са относително много и процентните данни за прилагането им в конкретни фирми в Югозападния регион свидетелстват (поне според анкетата) за активност в тази област, голяма част от респондентите смятат, че или посочените политики не са „достатъчно ефективни“ (43.2%), или че въобще „не се провеждат“ (2.2%). Ако към това количество прибавим и колебаещите се да изкажат схващането си по този въпрос (18.5%), то едва 16% анкетираните категорично споделят мнението, че тези политики са активни и ефективни.

Известна светлина върху очевидното несъответствие между данните в табл. 1 и 2 и посочените твърдения хвърля обяснението на причините за този „скептицизъм“ във вижданията на респондентите, дали критично мнение за ефективността на политиките (65.4% от извадката) (табл. 3).

Таблица 3

Причини за недостатъчната ефективност на политиките към сектора на МСП,
прилагани в Югозападния регион (2008-2013 г.)

Причина	В % от отговорите
Кризата в Еврозоната и отражението и у нас	33.3
Противоречие между официално декларираните намерения на властите и реалното им реализиране в практиката	28.4
Липса на ясно политическо виждане по проблема	24.7
МСП имат собствен потенциал и не се нуждаят от политики в тяхна полза	9.9
Провеждането на политики в икономиката противоречи на принципите на пазарната икономика	7.4

Подобни отговори свидетелстват, че анкетираните очевидно се самовъзприемат като интегрална част от голяма икономическа общност, в която труд-

ности в една или друга област неминуемо и закономерно засягат всички страни-членки. Този факт е твърде интересен, тъй като говори за евросолидарност и проява на разбиране към обстоятелства и събития, които не произтичат пряко от дейността на едни или други държавни и/или местни администрации.

Твърде интересен също е фактът, че около една четвърт от анкетиранияте проявяват усещането за „всесилие“ на пазарния механизъм и залагат на собствените ресурси и възможности на фирмите да преодоляват едни или други проблеми в техния собствен бизнес. Дали това е следствие от прекалена самоувереност при анализа на реални икономически процеси и тенденции, или прекалена вяра в т.нар. всесилна ръка на пазара, ни остава да гадаем.

От анкетата проличава слабата запознатост на анкетиранияте в Югозападния регион с политиките в помощ на малкия бизнес в Евроразоната. Логично би било да се очаква, че като граждани от страна-членка (още повече, както личи от техните отговори, проявяващи някаква солидарност и разбиране за кризисните явления в ЕС) за тях би било полезно (поне като база за сравнение) да са поинформирани относно прилаганите политики в Съюза. Подобно допускане може да се направи на базата на обстоятелството, че те принадлежат към целева група с пряко отношение към малкия бизнес или поне са такива, които въз основа на относително високото си образование би трябвало да са запознати с важни лостове на икономическо въздействие и в други държави от същата интеграционната общност, в която членува тяхната собствена страна.

Според данните голяма част от хората на бизнеса у нас (56.8%) обаче не са информирани за практиките в Евросъюза, други 32.1% имат само обща представа, като едва малко над една десета (11.1%) отговарят, че са добре информирани за европрактиките, което в никакъв случай не трябва да се разбира като фактическо състояние на нещата. Висок е делът на отговорите, засягащи очакванията за въвеждане на политики, повишаване на ефективността на провежданите такива, препоръки за подобряване на практическото въздействие от политики и т.н. (табл. 4).

Таблица 4

Очаквания за подпомагане и политики към сектора на МСП

Дейности и политики, които биха подпомогнали сектора МСП	В % от отговорите
Пряко финансово подпомагане чрез конкурс и прозрачни процедури	58
Намаляване на бюрократичните спънки пред бизнеса	53.1
Данъчни облекчения	53.1
Косвено финансово подпомагане	16.04
Държавата не трябва да се меси в пазара	9.9

От голям интерес са различните препоръки на респондентите относно активизирането на съществуващи и/или въвеждането на нови политики, които биха дали тласък за развитието на сектора. Трябва обаче да се подчертае, че

подобни препоръки и схващания са дефинирали само около една пета от анкетираните, тъй като възможностите за това в анкетата бяха по желание и по усмотрение на всеки отделен респондент - провело се изследването не бяха набелязали предварителни варианти за конкретни възможни отговори. В този смисъл направените препоръки са строго индивидуални и персонализирани мнения, например:

- въвеждане на необлагаем минимум и данъчни преференции за МСП;
- облекчаване и улесняване на контакта между отделните фирми и институции (създаване на Интернет-платформи и електронно правителство);
- въвеждане на по-ефективни схеми за финансиране и съфинансиране на бизнеса, вкл. и по линия на Евросъюза;
- усъвършенстване на работата на инфраструктурните организации в помощ на бизнеса – търговски Камари и Палати, Сдружения на фирмите на отраслов и териториален принципи и др.;
- намаляване на бюрокрацията;
- въвеждане на обучение по предприемачество;
- навременно извършване на разплащанията от страна на държавата и общините към МСП;
- намаляване на лицензионните режими;
- облекчаване на административните процедури при регистрацията на нови МСП;
- намаляване на осигурителната тежест пред МСП.

Разбира се, повечето от тези предложения и препоръки са традиционни за сектора или са отдавна познати от идеите на представителите на бизнеса относно усъвършенстване на неговите контакти с администрацията на различни нива. Характерно в обществената дебат, който редовно е воден по подобни въпроси е, че се очертават определен тип „дежурни“ проблеми и такива, които не са особено популярни в общественото пространство, но чието решаване би било от голяма обществено-икономическа полза.

Към първата група „традиционни“ проблеми бихме отнесли например препоръките за усъвършенстване на данъчната политика и въвеждането на преференции, докато важен и нерешен въпрос у нас, на който не се отделя особено внимание в публичното пространство, е обучението, мотивацията и консултирането на начеващи предприемачи.

От особен интерес е препоръката за дейността по политиките от страна на малко пасивните засега в България конкретно в тази сфера инфраструктурни организации (особено големите като БСК и БТПП), които предпочитат да участват предимно като партньори в тристранния диалог с Правителството и Профсъюзите, отколкото да решават конкретни въпроси на техните членове. Независимо че само 8.6% от анкетираните са собственици и/или сътрудници на фирми, членуващи в БСК/БТПП, твърде обезпокоително е, че според 47% от респондентите тези бизнес-асоциации, както и някои държавни структури като Изпълнителната агенция на малките и средни предприятия и локалните бизнес-обеди-

нения, не играят особена роля при провеждане на политиките спрямо МСП. В неведение по този въпрос са други 36.8%, като само 16% от анкетираниите споделят, че бизнес-асоциациите съдействат за провеждане на политиките. Дали и доколко по устав тези неправителствени организации, регистрирани по ЗЮЛНЦ, трябва да са активни при политиките, е спорно, но подобни данни за ниската популярност на камарите и палатите у нас е важен индикатор, че в сферата на обединяването и сдружаването на фирмите като възможност за делова синергия има потенциал, който остава неизползван.

Част от въпросите в анкетата бяха посветени на данъците и данъчното облагане. По „стара българска традиция“ над 86% от респондентите смятат, че местните данъци са високи. Според тях благоприятно въздействие върху бизнеса в сектора би могло да окаже въвеждането на преференциални ставки за облагане на печалбата (24.7% от анкетираниите) и най-вече въвеждането на преференции в облагането при печалби до 50 хил. лв. По-малка част от респондентите пледират за намалено облагане с данък печалба и в групата на фирмите от сектора Малък бизнес с още по-високи прагове на годишни печалби - съответно до 70 хил. и до 100 хил. лв.

Предложения са направени и за въвеждане на необлагаем минимум в дохода на фирмите (17.3% от анкетираниите), внасяне на част от дължимия данък в общинския бюджет (3.7%), намаляване на ставката на данък-печалба в случаите на частично или пълно реинвестиране на печалбата (съответно 32.1 и 38.3%) и т.н. Според 7.4% от анкетираниите обаче съществуващият данъчен модел в този сектор е напълно удовлетворителен.

По въпросите на данъчното облагане респондентите изразяват мнението, че особено стимулиращо за тяхната дейност би било:

- предоставянето на данъчни преференции – 55.5%;
- облагането на активите с по-ниски ставки – 28.4%;
- понижаването на местните данъци и такси – 19.7%;
- приравняването на данъчните оценки за недвижимостите към пазарните стойности – 7.4%;
- ежегодното актуализиране на данъчните оценки на активите – 7.4%.

*

Резултатите от емпиричните данни в анкетата, проведена с оглед изясняване на възгледите, мненията и становищата на деловите кръгове в Югозападния регион по въпроса за политиките към МСП, съвпадат до голяма степен с данните от други аналогични изследвания в България, като обаче отразяват и спецификата в сектора, характеризираща най-динамичния по темпове на развитие икономически регион след столицата София.